

Dvidešimts penki metai kasdieninė visuomenės tarnyboje

„Iš praeities tavo sūnūs te stiprybę semia“

Pirmas „Draugo“ numeris išėjo 1909 m. liepos 12 d., Wilkes Barre, Pa. Leidėjai pasisakė, kad

leidžiame laikraštį, nes „trokštame lietuviams katalikams gerovės, meilės ir sutikimo.“

Pripažįstama, kad geras dalykas yra gyvas žodis ir knyga, bet šiais laikais ne iškalba, ne Ciceronai ir ne Demostenai lemianti vaidmenį vaidina, bet laikraščiai. Dėl to leidėjai noru esą padaryti „Draugą“

tikru ir įtekmingu vadovu Amerikos lietuviams katalikams jų viešose reikaluose, kurių yra daugybė: organizacijos, švietimas, mokyklos, blaivybė, politika, mūsų žmonių medžiaginė gerovė.

Pirmasis „Draugo“ redaktorius kun. Antanas Kaupas redakcijos vardu kalba, kad iš visų savo įgytų stengsis padaryti „Draugą“ visų geros valios lietuvių geriausiu draugu.

Leidėjų užsimojimui nebuvo tušti, jų troškimai išsipildė. „Draugas“ nuo pat pirmojo numerio iki dabar pasiliko ištikimas leidėjų užbrėžtiems tikslams, jis buvo ir tebėra visų geros valios lietuvių draugu. Jis visada išsiskyrė iš visų kitų laikraščių savo drąsa, tikrai vyrišku ir draugišku gynimu lietuvių katalikų teisių, drąsia kova su religijos ir tautos priešiniais ir sumaniu vadovavimu Amerikos lietuvių katalikų visuomeniniam sąjūdžiui.

Tokiu jis buvo lankydamas savo skaitytojus vieną kartą savaitėje, tokiu pasiliko pasidaręs dienraščiu.

Savaitraščiu „Draugas“ ėjo ligi 1916 m. kovo pabaigos. Į Chicagą iš Wilkes Barre, Pa. persikėlė 1912 m. Jo redaktoriais buvo: a. a. kun. A. Kaupas, kan. F. Kemėsis, prof. Pr. Šivickis, Julius Kaupas. Jų padejėjais dirbo: J. Karosas, M. Zujus. Administratoriais: kun. Vizgirda, adv. J. Lopata, P. Molis. „Draugas“ virsta dienraščiu

— Gal dar niekuomet mūsų tėvynei taip negrūmojo pražuvimo šmėkla, kaip dabar. Gal niekuomet ji ne reikalavo tiek pasisventimo nuo savo sūnų ir dukterų, kiek dabar. O kad dienraštis gali labiau sužadinti žmones gelbėti žūstančią tėvynę, dėl to „Draugas“ ir pasiėmė eiti kasdieną — taip pasisakė leidėjai, išleidę pasauliui pirmąjį dienraščio „Draugo“ numerį 1916 m. kovo 31 d.

Vadinas, gili tautos meilė ir noras daugiau kuo prisidėti prie Lietuvos gelbėji-

mo ir iškovojo jai laisvę, leidėjus privertė laikraštį spausdinti kasdien. Bet tai nebuvo vienintelė priežastis.

— Lietuvių visuomenės padangės dar tebėra apsiniaukusios. Dienraštis gi yra savotiška mokykla. „Draugo“ bendrovei rūpi paskleisti po mūsų visuomenę kuodaugiausiai švietos spindulį, dėl to Draugas ir virsta dienraščiu....

Be to, augo organizacijos, steigėsi naujos parapijos, dygo naujos lietuvių katalikų įstaigos ir, apskritai, plito lietuviškoji katalikiškoji veikla — savaitraštis nebeapjėgė jų aprūpinti. Drąsus tai buvo žygis, tačiau kito kelio nebuvo. Reikėjo rizikuoti. Tautos ir Amerikos lietuvių visuomenės reikalai šaukte šaukėsi kasdieninio žinių nešėjo, informatoriaus, kasdieninio švietėjo ir vadovo, kasdieninio dienraščio. Visų mūsų laikraščių tėvas.

Reikia neužmiršti to svarbaus ir reikšmingo fakto, kad dienraštis „Draugas“ yra visų kitų Amerikos lietuvių katalikų laikraščių tėvas.

— Kaip tai? — paklausite.

Štai, įrodymai. Per daug metų „Draugas“ buvo mūsų didžiosios ir senosios organizacijos — Lietuvių R. K. Susivienijimo Amerikoje organas. Šaukiamai garsino jis tos organizacijos reikalus ir dažnai ragino susimono vadovus savo laikraštį įsisteigti. Jei „Draugo“ leidėjams būtų rūpėjęs biznis, bet ne visuomenės gerovė, jisai to būtų nedaręs. Jis būtų agitavęs prieš „Garso“ steigimą. „Draugas“ aiškiai suprato, kad ir dienraščio vertės, jis negalės visų reikalų pats vienas aptarnauti. Dėl to visu kuo dėjos, kad LRSK įsisteigtų savo organą. Ir įsisteigė. 1916 m. seime nutarta leisti „Garsą“, kuris pasirodė 1917 m. pavasarį.

„Draugas“ buvo Lietuvos Vyčių organas ir pasirūpino, kad ši jaunimo organizacija turėtų savo laikraštį. — „Vytis“ pradėjo eiti 1915 m.

„Draugas“ buvo Moterų Sąjungos laikraštis, padėjęs tai organizacijai įsisteigti ir prisidėjęs prie „Moterų Dirvos“ išleidimo.

„Draugas“ pirmutinis iškėlė Lietuvių Darbininkų Sąjungos organizavimo klausimą, jai padėjo įsikurti ir padarė užuomazgą 1915 m. pasirodžiusiam „Darbininkui.“

Tą patį reikia pasakyti ir apie kitus katalikų laikraščius — „Laivą“ ir „Studentų Žodį.“

Iš to aišku, kad „Drau-

gas“ labai daug padėjo ir mūsų organizacijoms įsisteigti, sustiprėti, ir dar gi pasirūpino, kad jos atskirus savo reikams laikraščius turėtų. Taip jis elgėsi todėl, kad jam rūpėjo, kad organizacijų reikalai būtų geriau aprūpinti, kad visi didesnieji Amerikos lietuvių centrai lietuviškus katalikiškus laikraščius turėtų. Tad, ir šiuo atžvilgiu „Draugo“ nuopelnai yra dideli.

Dienraštis ir Lietuva

Pirmajam Pasaulio Karui prasidėjus, nutrūko amerikiečių ryšiai su saviškiais Lietuvoje. „Draugas“, kiek galėdamas, stengėsi tarpininkauti, gauti žinių iš Lietuvos ir jas skelbti. Bet kartą į savaitę nebuvo įmanoma patenkinti lietuvių troškimo kuodaugiausia ir kuodažiausia paduoti žinių iš jų mylimos tėvynės Lietuvos. Išėjęs dienraščiu, „Draugas“ daugiau šiuo atžvilgiu patarnavo savo skaitytojams ir stipriau galėjo paremti nuo karo nukentėjusių savo brolių šelpimą ir visą tautos sąjūdį dėl atgavimo Lietuvos laisvės ir nepriklausomybės.

Drąsiai galima pasakyti, kad tėvų krašto išsilgimas, noras sušelpiti nuo karo liepsnų nukentėjusius brolius ir troškimas Lietuvai laisvę, buvo pats didžiausias akstinas „Draugui“ pradėti eiti kasdien. Jei ne tas — vargu kad ir savaitraščiu jis būtų galėjęs išsilaikyti.

Nieks negalės užginėti, kad dienraštis „Draugas“ buvo nuosirdžiausiai susirūpinęs visokiausiais Lietuvos reikalais. Jis buvo karščiausias ir stipriausias išeivii žadintojas visais galimais būdais gelbėti Lietuvą, padėti jai atsikelti iš karo griuvėsių ir išsikovoti laisvę. „Draugo“ iniciatyva suauktas Chicago 1914 m. visuotinas Amerikos lietuvių seimas, įsteigęs garbingą Tautos Fondą, kuris tiek daug prisidėjo prie karo nukentėjusių sušelpimo ir nepriklausomybės iškovojo. Šis seimas ir Amerikos Lietuvių Tarybai stiprų pagrindą patiesė. Tarybos vaidmuo kovoje dėl Lietuvos nepriklausomybės buvo milžiniškas.

1918 metais, kai lietuvių tauta užsimojo numesti vergijos jungą ir atsteigti Lietuvos valstybę, dienraštis „Draugas“ pirmutinis pasiūlė suaukti didįjį Amerikos lietuvių seimą New Yorke ir iškelti nepriklausomybės šūkį. Tas reikšmingas ir gausingas seimas buvo 1918 m. kovo mėnesyje.

„Draugui“ teko daug savo skilčių pavesti ir daug padirbėti, kad išgauti Lietuvai Jungtinių Amerikos

Valstybių de facto ir de jure pripažinimą.

Ir visais laikais mūsų dienraštis sielojosi Lietuva. Jis džiaugėsi jos džiaugsmais, laimėjimais, liūdėjo dėl nepadarytų, nelaimių ir visada buvo pasirėngęs su pagalba.

Paskutiniaisiais keleriais metais, kai Lietuvą ištiko didžiausios ir skaudžiausios nelaimės — netekimas laisvės ir nepriklausomybės, jos žmonių kančios, persekiojimai, ištremimai, „Draugas“ tai labai atjaucia ir kuo tik gali rūpinasi, kad padėti karo sunaikintam kraštui, kad sušelpiti ištremtuosius, kad ir vėl atgauti Lietuvai nepriklausomybę.

Žvelgdami į ateitį, mes neabejojame Lietuva vėl būsiant laisva ir nepriklausoma; mes matom didįjį Jungtinių Valstybių vaidmenį, kuri ji suvaidins pasaulio pastovios ir teisingos taikos atstatyme, demokratijos išgelbėjime, pavergtųjų tautų išlaisvinime; mes matome naują, taip pertvarkytą pasaulį, kuriame viešpatuoja socialinis krikščioniškas teisingumas, krikščioniška artimo meilė; mes vaizduojamės pasaulį, kuriame nėra nei skriaudėjų, nei skriaudžiamųjų; mes trokštame, kad Amerikos lietuvių visada eitų tais keliais, kurie vestų juos į dvasinę ir materialinę gerovę, kad jie sekmingai išlaikytų ir religines ir tautines brangenybes.

„Draugo“ darbininkai

Netenka stebėtis, jei „Draugas“ ne tik išsilaikė tokio pat aukštumoje, kokio jis pradėjo eiti, bet ir tiek daug nusipelnė Bažnyčiai, Lietuvai ir šio krašto lietuvių visuomenei, nes redaktoriams buvo vieni iš žymiausių mūsų tautos sūnų: J. E. vysk. Petras Bliūys, prof. kan. F. Kemėsis, kun. prof. A. Maliauskis, prof. Pr. Šivickas, Julius Kaupas, prof. dr. K. Pakštas, prof. dr. Ig. Česaitis, kun. V. Kulikauskas (miręs), kun. dr. K. Matulaitis, kun. dr. K. Reklaitis, kun. B. Bumša. Jų asistentais yra buvę: kun. Kazas, M. Zujus, J. Karosas, Pr. Zdanckus, dr. A. Rakauskas, kun. J. Šlikas, K. Gi-neitis, kun. A. Linkus, M. Zalokas.

Dabartinį redakcijos personalą sudaro: L. Šimutis, Petras Tumasonis, Ignas Sakalas, Jonas Pilipauskas ir kun. Juozas Prunskis. Administratorius kun. Petras Činikas, M.I.C., o administracijos personalas: kun. A. Mažukna, M.I.C., br. St. Montvydas, br. Vl. Cibulskis, E. Pajaujais. Spaustuvės: br. Jonas Peldžius, br. Jonas Seibutis, br. Vincas Žvingilas, Jonas Kulikaus-

kas, M. Pavilionis, Kazys Boguslovas, J. Mockus, K. Kudirka.

Nuo 1920 m. visa dienraščio išlaikymo našta sugulė ant Tėvų Marijonų pečių. Jie „Draugą“ išgelbėjo nuo užsidarymo, jį išlaikė, nes nesigailėjo jam pasisvesti, nesigailėjo ir lėšų. Jų pečiai dienraščio išlaikymo našta laikys ir toliau, nes gerai supranta, kaip didelį vaidmenį jis vaidina mūsų visuomenės gyvenime. Dienraščio reikalų tvarkymui Tėvai Marijonai yra davę tokių asmenybių: kun. V. Kulikauską, kurį visai teisingai galime vadinti spaudos apaštalu, kun. dr. Matulaitį, kun. L. Draugelį, kun. M. Urbonavičių, kun. A. Andriųšį, kun. Adomą Jeskevičių, kun. Juozapą Mačiulionį. Administracijos ofise ir spaustuvėje per daug metų didžiausiu pasižentimu dirba Marijonų Kongregacijos nariai: br. Jonas Peldžius, br. Stasys Montvydas, br. Vladislovas Cibulskis, br. Jonas Seibutis, br. Vincas Žvingilas.

Be aukščiausių suminėjų nuolatinių darbininkų redakcijoj, administracijoj ar spaustuvėj, „Draugas“ turi kelis šimtus korespondentų įvairiose Amerikos kolonijose, Europoj ir Pietų Amerikoje. Be to, bendradarbiais turi žymių rašytojų, kurių tarpe: dr. Al. Račkus, Sveikatos Skyriaus vedėjas, prof. K. Pakštas, dr. Ant. Rakauskas, dr. J. Poška, kun. dr. A. Jagminas, kun. K. Barauskas, Ant. Vaičiulaitis, kun. dr. A. Deksnys, Stasys Pieža, Pranas Gudas ir daug kitų.

Direktoriai

Šių metų pradžioj dienraščio „Draugo“ bendrovė naujai persiorganizavo pasivadindama Lietuvių Katalikų Spaudos Draugija, kurios direktorijataj sudaro: kun. Ig. Albavičius, pirm.; kun. J. Paškauskas, vicepirm.; kun. dr. K. Reklaitis, kun. P. Činikas, sekr.; kun. J. Mačiulionis, išd.; bankininkas Jonas Brenza, L. Šimutis, adv. K. Česnulis — nariai.

Yra sakoma, kad tik pranašai ateitį tegali įspėti. Ne mums tikrai kompetentiškai apie ją kalbėti. Dėl to spėjiojimų nedarysime, bet tik paplanuosime. Kiekvienas rimtesnis darbas be išanksto nustatyto plano nėra galimas.

„Iš praeities savo sūnūs te stiprybę semia.“ mūsų tautos himne yra pasakyta. „Draugo“ praeitis šviesi, turininga, turtinga darbais. Ji puikiai nutiesė planus ateičiai. Dabartiniam ir po jų atėjusiems „Draugo“ vairotojųams nereiks klaidžioti patamsėse. Keliai tiesūs ir aiškūs.

Šiais laikais žmonių gy-

Naujos atakos dėl mums priklausomos vietos

— Kankinių kraujas ir spaudos žmonių rašalas. — Šauksmas iš užu kalėjimų vartų. — „Vienos gyventojai, jūs esate kvailesni už peles.“ — Pijaus XII balsas.

Pirmųjų krikščionybės amžių didysis rašytojas Tertulijonas paskelbė tuos pranašiškus žodžius:

— Ateis Bažnyčiai diena, kada rašalas rankose rašytojų turės tokios pat vertės, kaip ir kankinių kraujas.

Ta drąsi pranašystė jau išsipildė, tos dienos jau atėjo.

Moderniškiausiomis priemonėmis.

Kai mes stebime nepaprastą pirmųjų krikščionių ekspansiją (didėjimą), kai ieškome to pasisiekimo paslapties, be kito ko prisimeiname, kad tada krikščionys Dievišką Naujieną skelbė minioms gyvu žodžiu. Tada tai buvo pati moderniškiausia priemonė pasiekti žmonių protus ir širdis. Šiandieną mes turime dar dvi daug galingesnes priemones, negu gyvasai žodis — spauda ir radio garsai. Bet katalikai daugeliu atžvilgių dar pasilieka prie pirmųjų amžių priemonių, mūsų įtaka spaudoje ir radijuje toli atsilikusi ne tik nuo tu didžiųjų uždavinių — užkariauti pasaulį Kristui, bet ir toli gražu net nepasiekia tos proporcijos — vietos, kokią mes savo skaičiumi užimame žmonių tarpe. Kaliniai atskleidžia savo nelaimės paslaptį.

Ir tas turi labai liūdnų pasekmių. Prisiminkime mažą pavyzdėlį: viename kalėjime buvo duota kalniamas atsakyti į klausimą: „Kokios įtakos spauda turėjo į mano gyvenimą?“

venimas eina daug greitesniu tempu. Greičiau bėga geležinkeliai, puikiais vieškeliais beveik žaibo greitumu laksto automobiliai, per porą valandų lėktuvais nusikrendama tūkstančiai mailių, radio momentaliai paduoda žinias apie pasaulio įvykius.

Ši gdynė, aišku, ir dienraščiams stato naujus reikalavimus. Jei nori egzistuoti, jie negali būti atsilikėliais. Tad, ir mes, planuodami dienraščio ateitį, pirmoje vietoje nežadame atsilikti nuo gyvenimo. Stengsime paduoti vėliausias žinias iš pasaulio, iš šio krašto ir iš lietuvių gyvenimo. Tobulinsime dienraštį, įvesdami naujus skyrius, prikviesdami daugiau gabių ir žymių rašytojų.

Štai keletas būdingesnių atsakymų:

— Aš nežinau, kai Gutenbergas išrado spaudą, ar jis paklausė Dievo įkvėpimo, ar šėtono paguhdos. Galia tik pasakyti apie save, kad mane palaužė blogos knygos.

— Savo tikėjimą aš atidaviau bedieviškoms knygoms. Tačiau aš pamačiau, kad be religijos toli nuneinama, nebent į kalėjimo kameras.

— Dalis moderniosios spaudos kūrėjų, matyt, maitinasi dvėseliena....

— Aš žinau, kad mano nusikaltimo smulkmeningą aprašymas pastūmėjo ir kitą prie panašių darbų. Dabar ir jis privalo nešti tą patį sunkų likimą, ką ir aš. Negerai, kai laikraščiuose taip plačiai ir patraukliai aprašinėjami nusikaltimai.

— Ir taip blogoji spauda sudaužė mano gyvenimą. Kai aš imu mąstyti apie savo nelaimę, raidės mano akyse milžiniškai išauga, pradeda maišytis ir suktis ir iš tos milžiniškos betvarinės išauga parašytas vienas žodis: Sėtonas.

Tai galingas liūdydas iš užu kalėjimo sienų ir mes jo negalime praleisti negirdomis!

Užsimoka už nuodus, kuriais žudomi.

Neveltui kartą Austrijos sostinės Vienos apaštalas tėv. Abel įlipęs į sakyklą taip prabilo:

— Vieničiai, jūs gi esate kvailesni už peles. Pelėms padeda nuodus, jos ėda ir nugaišta. Jums, Vienos gyventojai, irgi duodama nuodų. Ne arseniko žirneliais, bet per blogą spaudą. Jūs tuos nuodus priimate ir pražūnate. Ir dar už tai užsimokate savais pinigais. Pelės to nedaro, užtat aš pasakiau: — Jūs vieniečiai kvailesni ir už peles.

Jei iš viso ką skaito....

Dabar žmonės daugiau skaito laikraščius kaip knygas. Už tat visų mūsų pareiga yra rūpintis, kad būtų skaitomi religijai ir lietuvių reikalus tinkamai atstovaujantieji laikraščiai. Laikraštis šiandien šalia radio darosi vienintelė suaugusių mokykla ir todėl svarbu mūsų visą energiją ir lėšas mobilizuoti laikraščiams ir spaudai, kuri ugdytų mums brangius religijos židulus.

(Nukelta į 2 pusl.)

Lingių Jievtė

Dr. J. Basanavičiaus tarnaitė

1939 metų birželio viduryje iš Antakalnio grįžau į Vilnių. Buvo tai sunkūs metai mums — lenkų ultimatus, Klaipėdos metekimas giliai įsigrauvė į visų širdis. Tačiau tą vasaros dieną visi rūpesčiai ir kartūs atsiminimai buvo išsiblaškę: skaisti saulutė, žali kalneliai ir pušys skėstašakės, Sv. Petro ir Povilo bažnyčios skulptūrų gausybė, seni rankraščiai Mokslo draugijos bibliotekoj, visa toji giedri padangė tai valandai išskleidė praeities skaudulius ir besiniaukstančias karo audras. Buvo gera, ramu ir gražu. Tik šen ten lenkų karinis sunkvežimis nubildės, vaikai saulės atokaitoj sukrykš, namuose kas garsia šūktels ir aptingusi tyla.

Užu savęs, dar tolokai, išgirdau garsią šneką. Žvilgterėjau atgal. Ejo ten dvi moteriškos ir, kaip man pasirodė, kalbėjosi lietuviškai. Luktelėjau kolei jiedvi prisitarti, ir tariu:

— Ar tik ne lietuvės?
— O kaipgi! — atsakė man viena jų.

Ji buvo jau sena, raudono ir rauplėto veido, stambios nosies ir skaisčiai mėlynų akių. Rankoje nešėsi gumbuotą lazda ir sulig kiekvienu žingsniu smeigė ją į žemę, sunkiai atsiremdama. Senė ėjo linkdama per kelius ir pati visa linksdama. Buvo apsiaklėtusi skarele ir vilkėjo ilgą sijoną, siekiantį žemę, kaip kaimietės kad dėvi.

Jos draugė buvo jauna, mėlynakė, taip pat kaimiš-

kai apsirengusi. Jinai rankoje nešėsi didžiulį ryšulį, — galėjo tai būti ar skalbinių ar drabužių gniutuly.

— Kur keliaujate? — paklausiau.

— Į Vilnių, — atsakė senoji. Atrodė, kad ji prie žmonių pratus, daug jų matė ir su jais kalbėtis išmano. Visą kelią ji viena ir šnekėjo. Jaunoji vieną kitą žodį tik klausia pra-tardavo.

— Ar vilnietės esate?

— Ji tai iš Vilniaus krašto, — pasakė senoji rodydama savo draugę, — o aš pati jau daug, daug metų čia gyvenu. Esu nuo Pilviškių.

Mano tėviškė ne per toliausia nuo šio miestelio, tad paklausiau pavardės.

Atsakė vadinantis Lingių Jievtė.

— O pats iš kur? Kaip čia patekai?

Atsakiau važiaavęs per Rygą, pro Daugpilį, o dabar grįšias pro Vievj. Pasiteiravau, kaip sekasi vargti su lenkais. Čia Lingių Jievtė kietais žodžiais skundė tuometiniais Vilniaus valdytojais. Ji kalbėjo taip aštriai, taip nenumaldomai apie visas skriaudas, ne-teisības, persekiojimą, kad aš pamaniau vienas sau: "Tokia ligi paskutinio kraujo lašo nepasiduotų. Štai koki kieti mūsų kovotojai, koki nepalenkiami, — ir tai paprasta moteriškė! Kad tūkstančiais tokių būtų!"

Taip kalbėdama, ji dar smarkiau lazda kaukėjo į šaligatvį ir vis per kelius,

lyg pasisūpuodama, lingavo.

— O ką dirbate?

— Šį tą patriūsiu, pašluoju prie Mokslo draugijos, — atsakė jinai. — O kol dar gyvas buvo Daktaras Basanavičius, buvau prie jo tarnaitė.

— Na!

— Koks žmogus buvo! O vaikščiojo skrandute apsi-vilkęs, tai kiti stebėjosi, negalėjo suprasti, kaip toki pulkai susirinko, kada jis mirė. Lenkai sakė: "Žiūrėk, toks prastas atrodė, o kaip laidoja!"

— Ir kad taupus buvo! — valandėlę patylėjus, pasakojo Lingių Jievtė. — Jei kiti taip gyventų, ant aukso vartytųsi. Nė trupinėlis jam neprašaldavo. Pluteles, būdavo, surenka, paskui arbatoj išmirkina ir suvalgo.

Iššnekėjusi, nuo Basanavičiaus persėko prie savęs. Biedna ji likusi, ir ligota. Kojose gyslas patraukė. Negali kaip reikiant paeiti, per kelius linkstanti. Skatiko, teisybė, buvo truputėlį susidėjusi, bet prilindęs ten koks giminaitis, ar pažįstamas, pasiskolines — ir tiek ji temačius: tą skolinioją ir savo pinigų.

— Senatvėj man tik ta lazda liko!

Tuos apkartusius žodžius tardama, jinai pakėlė tą savo vėzdą, vienintėlį savo turtą, pakinkavo didele savo galva ir kietai vėl kaukėjo Antakalnio šaligatviu. Tačiau liūdesio, beviltiško-mo jos balse nebuvo: vien tik blaivus tikrovės pripa-žinimas. Kai ji taip grumojo savo lazda, man ji rodė si ryžtinga, nenuolaidi, ta-rytum sakytų: "Ir su tuo pagaikščiū sau duonos ra-siu, ir niekam savęs skriaus-ti neleisiu, ir kovosiu, ligi akis užmerkisiu."

Čia mes išsiskyrėm. Mo-tery man parodė taką į Trijų Kryžių kalną, kurio viršūnėn norėjau įlipti, ir nuddilino Vilniaus link, vie-na jauna ir tiesi, su dideliu baltu klumšiu rankoje, an-tra gi jau pasenusi, linkčio-dama, lyg genelis, ir per ke-lius tūpčiodama, jau sena, nesveika, kaukšėdama, su vieninteliu savo turtu, tąja gumbuota lazda, garsiai šnekėdama, kad net iš to-lo girdėti, ir šviesiai mėly-nomis akimis į dunksančios sostinės rūmus, į baž-nyčių bokštus, į Gedimino kalną pasižvelgdama. O drauge tie jos žingsniai, žodžiai ir lazdos taukšėjimas buvo toki kieti, nenuo-laidūs, kaip tos vėtrų, sun-kių dienų ir kovų paukštės.

Jei dabar, po dviejų su viršum metų, eidiau vėl Vilniaus gatve ir sustikčiau ją, nesvyruodamas pažin-čiau, nors tą vieną kartą esu matęs, ir lyg savam žmogui apsidžiaugęs saky-čiau: "Žiūrėk, Lingių Jie-vutė, tai tu dar gyva, ir vis dar kruti, kaip krutėjusi."

Kaip toli šiandien visa tai — ir tos gatvės, ir tie žmonės.

Nauros atakos dėl mums priklausomos vietos

(Tęsinys iš 2 pusl.)

ginės tiesos ir lietuviybės idealus. Tokiu yra "Draugas" ir jis nusipelnė mūsų visokeriopos paramos.

— Jei katalikas iš viso ką nors skaito ir neskaito katalikiško laikraščio, tai jo padėtis beviltiška, — skelbia Wheelingo vysku-pas J. J. Swintas.

Koks kitas šventesnis tikslas, kaip spauda?

Jei testamentais ir kitais palikimais skirstomos lėšos, tai nieko gražesnio mes negalime sugalvoti, kaip parėmimą geros spau-dos.

Spaudos ekonominiais klausimais yra reikšmingai pasakęs Wilmingtono vy-skupas E. J. Fitzmaurice:

— Parapijų fondai, mes žinome, yra šventi ir turi būti tvarkomi su nepapras-tu atsargumu, tačiau jie negali būti sunaudoti šven-tesniam tikslui, kaip katalikų spaudai.

Mums daug pasako ir Pi-jaus ištarti žodžiai atsilan-kusiems laikraštininkams:

— Jūs esate mano bal-sas. Aš nesakau, kad jūs padarote, jog mano balsas yra girdimas, bet kartoju tikrai jūs esate mano bal-sas, nes tikrai būtų mažas skaičius bendrojo Tėvo vai-kių, kurie galėtų pažinti Kristaus Vietininko norus ir mintis be katalikų spau-dos pagalbos."

Visų pareiga prisidėti prie to, kad būtų įgyven-dinti Pijaus XII žodžiai:

— Beribiame, audringame pasaulinė spaudos oke-

Svarios mintys

Be tikėjimo nėra laimės. Nepaprastas prancūzų karo vadas Napoleonas ir nesi-jautė laimingu, kada nuga-lėtos tautos prieš jį lenkė-si, kai prancūzų tauta jam pergalės himnus giedojo; ne-sijautė laimingu, kai nuo jo žvilgsnio kariuomenė sty-ro... — pajuto širdies džiaug-smą ir tą laimę, kurios visą savo gyvenimą neturėjo, šv. Elenos saloje, visų apieistas, nuo sosto numestas, — pa-juto tikėjimą.

"Pradžioj randasi tikėjimo atšalimas, iš šio abejo-nės, vėliau prieštaraivimas ir pagaliau neapykanta ir pašaipai. Pusiaus galvojimas veda prie velnio, o pilnas galvojimas veda prie Dievo" — pasakė žymus poetas ir rašytojas F. W. Weberis.

"Kovokite ne žodžiais, bet pavyzdingu gyvenimu", — pasakė pulkininkas Paque-ronas, pavyzdingas prancū-zų katalikas.

Kas gėdisi viešai išpažinti savo tikėjimą, tas jau ne krikščionis.

ane katalikų spauda te-stovi kaip pranašas ir švy-tury.

K. J. Prunskis.

Jei norime geresnio gyve-nimo, tai mūsų laikų žmo-nės privalo turėti stiprią kū-rybinę asmenybę, daug drą-sos, gyvą tikėjimą, didelės energijos ir nepermalduja-mo patvarumo. Jie turi tu-rėti drąsos laikytis prieš vi-sus pajuokimus, prieš įvai-riusius spaudimus ir grā-sinimus.

Kūryba ne gyvenimo duo-na, bet jos vlynas.

Joan Paul

J Ū R A

O tamsiai mėlyna, beribė, gaivalinga
Ir putų puokštėm pasipuošusi, graži....
Kaip visa tai platu, atrodo, ir prasminga,
Kaip mes, tartum lašeliai, niekingi ir maži....

Ten, už akiračio, tartum žirgai sužvingo —
Tai laimės valanda krūtinėje aiži,
Kuri, akimirksniui širdy pražydus, dingo,
Bet grįžta nuolatos rankas skaudžiai gražyt....

O eis taip tūkstančiais kaip ėjo metai —
Vis mėlyna, graži ir amžinai gyva
Tu mus viliodama žavėsi apgava,
Lyg pasaka apie Kastytį ir Jūrąte....

Ji smigs kažkam, kaip man šiandieną sminga
Širdin, ir bus gyva, ir panašiai prasminga....
J. Aistis

Villefranche S—M 1941 .VII. 30

RUDENS MOTYVAI

Iš nežinios glūdžios mes atėjome gyventi
Į pasaulį linksma, į pasaulį niūrų.
Ar manei tu, ar maniau aš kada nors pasenti
Ir palikt jaunystę vakare už durų?....

Liūdna miške, liūdna lauke, liūdni styri medžiai,
O jaunystė mūsų klaidžioja ir klysta.
Tuščias paukštuzėlio lizdas paliai lauko ežiā —
Tai išskrido linksmos dienos ir jaunystė!

Debesys klajūnai dangumi tolyn nuėjo.
Ir praėjo, praskubėjo džiaugsmas lengvasielis.
Gūdus varpo aidas slėniais nuaidėjo,
Mano džiaugsmą neša sraunūs upelis.

Teka nuteka į jūras vandenys sraunieji,
Ko žvalgais? Kas atgal kada begrižta?
Liūdna rudens giesmė gieda medžiai styrintieji —
Nebegrįš jau tavo laimė, nė linksma jaunystė.
Julius Baniulis.

BRIDGEPORT

SIDABRO JUBILIEJAUS PROGA SVEIKINA
DIENRAŠTĮ "DRAUGĄ"

DR. V. A. ŠIMKUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

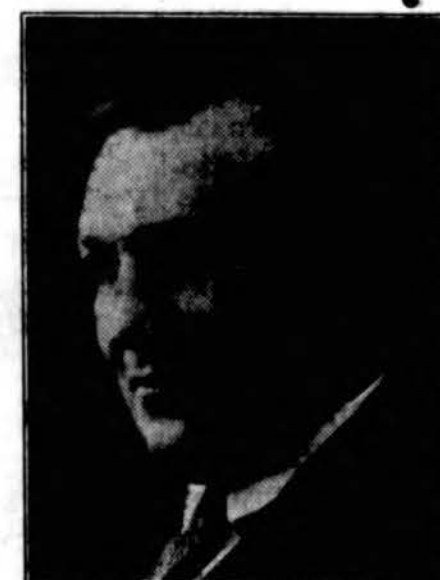
3343 S. Halsted St. Chicago, Ill.

Telefonas: Yards 3146

BRIDGEPORT

Sidabro Jubiliejaus Proga Dienraštį "Draugą"
Sveikina

JOSEPH F. BUDRIKAS
Savininkas

JOS. F. BUDRIK, INC.

FURNITURE HOUSE

3409-11 So. Halsted St. Chicago, Illinois

Phone: Yards 3088

25 METŲ JUBILIEJAUS PROGA SVEIKINAM
DIENRAŠTĮ "DRAUGĄ"

LIETUVIAI LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI

ANTANAS B. PETKUS LACHAWICZ ir SUNAI

1410 So. 49th Court
Tel.: Cicero 2109
6812 So. Western Ave.
Grovehill 0142

2314 West 23rd Place
Tel.: Canal 2515
42-44 East 108th St.
Tel.: Pullman 1270

J. LIULEVIČIUS

4348 So. California Ave.
Tel.: Lafayette 3572

S. P. MAŽEIKAS

3319 So. Lituanica Ave.
Tel.: Yards 1138—1139

I. J. ZOLP

1646 West 46th St.
Tel.: Yards 0781—0782

ANT. M. PHILLIPS

3307 So. Lituanica Ave.
Tel.: Yards 4908

P. J. RIDIKAS,

3354 So. Halsted Street
710 West 18th Street
Visi Telefonai: Yards 1419

Sukaktį Beminint

Retkarčiais aplanko mus sukaktys ir minėjimai. Tarp daugelio kitų šiandieninis "Draugas" atžymi savo pasekmingos darbuotės dvidešimt penktuosius metus. Taigi, ta proga stengiausi sulipdyti savo minčių žiupnelį sukaktuviniam leidiniui.

Kaip gi šiandien reikėtų vertinti pati jubiliją, garbingai tarnavusį mūsų lietuviškai visuomenei 25-rius metus. Vertinti tenka ir privalonei dvejojai. Pirmia, atsižvelgiant į tai, kas dingo ir gražaus tame laikotarpyje yra nuvelkta religiniame ir tautiniame gyvenime ir antra, atsižvelgiant į tai, koks darbas laukia "Draugą" ateityje, kokie jo uždaviniai bei siekliai.

Dvidešimt penkeri metai, tai gan ilgas laikotarpis ir per jį daug dirbta, daug kovota, daug būta ir sunkių valandų, daug aukotasi, tačiau visa tai nublunksta kaip pažvelgiama į laimėjimo vaisius. Nuveikta daug, o gal ir per daug atsimenant kokiomis sąlygomis ir aplinkybėmis teko dienraščiu gimti ir keliauti į lietuvišką pasaulį, į lietuvišką šeimą. Ypač daug pasiaukojančio darbo pareikalavo pirmas dešimtmetis, kada reikėjo susidurti, be kitų sunkumų, su spaudos darbininkų trūkumu, bei finansiniais ištekliais. Reikėjo arti vis labiau apžvelstant lietuviškuosius dirvonus, į kuriuos skverbėsi, blogos valios žmonių, pasėtos piktžolės ir todėl pasirodymas buvo būtinas ir kaip tik laiku tapo iškirstas kelias griaušančioms jėgoms.

Visuomet nešdamas su savim dvasinį religingumą ir gilią tėvynės meilę, skie-

pijo ir savo skaitytojuose panašių vertybių branginimą. Aplink save šviesdamas kas kilnu, gražu, lietuviška, auklėjo ir žmonėse visa tai, kas kelia žmogaus vertę ir padaro prasmingą gyvenimą. Tarnaudamas mūsų visuomenės tikslams, skubėdavo į kiekvieno lietuvio širdį gimtosios kalbos paprastumu, visiems suprantamu lietuviškumu ir stengėsi, kaip begalėdamas,

būti įdomesnis, prieinamesnis.

Kada anais prieškariniais laikais šalta meškos letena buvo prislėgusi brangųjį mūsų kraštą ir tautos bu-

deliai plėšė, rodos, paskutinę išganymo priemonę — spausdintą žodį, čia už tolimų vandenų šiandieniniam jubilijatui teko kovoti už laisvą Lietuvą, už nepri-

klausomą gyvenimą. Nors tada ir slėgė tamsi ateitis lietuvių sielą, tarsi paniūręs dangus, kuriame buvo matyti nė vieno vilties spindulėlio, pranašaujančio

artimą giedrą, vistik su deliu pasiryžimu ir šūkiu "per skausmus į laisvę", nešė į kiekvieną jautrią lietuvišką sielą vilties žiburį. (Nukelta į 4 pusl.)

CICERO, ILLINOIS

"Draugas" visuomet primena, kad lietuviai darytų biznį tik su lietuviais. Už tai "Draugo" Jubiliejaus proga linkiu, kad dar ilgai gyvuotų mūsų "Draugas".

ELIZABETH LINGERIE SHOP

1904 So. Cicero Ave. Cicero, Illinois
Tel.: Cicero 1130
MRS. E. LENKAUSKIENE, Sav.

Dienraščiu "Draugui" jo Jubiliejaus proga linkime laimingos ateities ir ilgiausių metų!

DR. and MRS. A. J. GUSSEN

DANTISTAS

4847 West 14th St. Cicero, Illinois
Tel.: Cicero 6932

VALANDOS: nuo 9 ryto iki 9 vak.
Trečiadieniais ir Sventadieniais pagal sutartį.

Sidabro Jubiliejaus proga Sveikina
Dienraštį "Draugą" ir Linki jam
ko gražiausios ateities!

NARIAI IR VALDYBA
CICEROS A. L. R. K.
LABDARIŲ SĄJUNGOS
3-čia KUOPA

K. SRIUBIENĖ, Pirm.
E. MISIUS, Vice Pirm.
A. VALANČIUS, Rašt.
M. ČESIENĖ, Išd.

"Draugui", kuris per 25 Metus kiekvieną dieną ištikimai lankė Ciceriečius, nešdamas jiems Lietuvišką ir Katalikišką šviesą, Sidabro Jubiliejaus susilaukus, nuoširdžius linkėjimus reiškia

ŠV. ANTANO PARAPIJA IR JOS KUNIGAI:

Kun. kleb. I. Albavičius
Kun. J. G. Grinius
Kun. E. M. Abromavičius

CICERO, ILLINOIS

SULAUKUSI SIDABRINIO JUBILIEJAUS, VIENATINĮ AMERIKOS LIETUVIŲ KATALIKŲ DIENRAŠTĮ "DRAUGĄ" NUOŠIRDŽIAI SVEIKINA:

Dr-stė Švč. Motinos
Dievo Sopulingos
(Moterų ir Merginų)
iš Cicero, Illinois

NARĖS IR VALDYBA,
M. PASECKIENĖ, Pirm.
ONA GUDIENĖ, Rašt.

DIENRAŠČIUI "DRAUGUI" UŽ JO GERĄ PATARNAVIMĄ DRAUGIJOMS IR VISUOMENEI JO JUBILIEJAUS PROGA LINKIME LAIMINGOS ATEITIES IR ILGIAUSIŲ METELIŲ!

Akad. Rėmėjų 9-tas
Skyrius iš Cicero

Linkėdami kogeriausios ateities Lietuvyų Dienraščiu "Draugui" dabartinio 25 metų Jubiliejaus proga sveikiname "Draugą" ir jo skaitlingus skaitytojus, o ypač Cicero miesto skaitytojus

CICERO Miesto VALDININKAI

GEORGE STEDRONSKY, President
ANTON J. KRUPICKA, ... Clerk
JERRY J. VITERNA, ... Collector
LEO KASPERSKI, ... Supervisor
FRANK J. CHRISTENSON, ... Assessor
JOSEPH DANER, ... Trustee
GUSTOV O. RANDA, ... Trustee
RUDOLPH KREJCI, ... Trustee
EDWARD GRISKO, ... Trustee
A. J. KRUPICKA, .. Township Committeeman
A. F. MACIEJEWSKI, ... U. S. Congressman

Sukaktį Beminint

(Atkelta iš 3 pusl.)

Su koku pasitikėjimu reikėtų žiūrėti į ateities "Draugą" ir kaip jį vertinti dabartinių, mus liečiančių įvykių šviesoje.

Su skaudančia širdimi tenka kiekvienam ištikimam tėvynės sūnui apgalvesti įvykius, kurie yra palietę brangųjį mums kraštą, dėl kurio per visą savo gyvavimo laikotarpį dienraštis tiek daug rūpinosi. Įvykiai taip susiklostė, kad šiandieninis "Draugas" pasiliko vieninteliu katalikiškosios pasaulėžiūros laikraštis, kuriam tenka kovoti šių dienų despotizmo arsenale ne tik dėl kultūrinio ir tautinio apsisprendimo, bet tenka rikiuotis į žiaurią kovą net už primityviausias žmogaus teises. Panašiai kaip anais kentėjimų ir spaudos metais su nepalaužiama dvasia ir lietuvišku pasišventimu spaudos žodis ėjo vargingais keliais į lietuvių širdis, šiandien po tiekų metų einama panašiai, kad laimėjus kovą už būvį.

Taigi, viso to akyvaizdoje, džiaugiantis kas gražaus yra atsiekta, jokių būdu negalime nurimti esamajam padėtyje ir kiekvienam prakilnam sumanymui galvų lingavimais pritari. Pasirodo, kad tas darbas kurį taip ištikimai ir ištvermingai "Draugas" dirbo per ištisą šimtmečio ketvirtadėlį, tėra vos pradėtas ir mes nebūtume verti vadintis garbingos tautos nariais, jei nesiektume galutinio laimėjimo. O tas darbas, kurį gyvenimas mums pastatė prieš akis yra didelis ir sunkus, tačiau tai nereikia, kad negalime ar neprivalome. Jis pareikalaus nenuilstamos energijos, naujų pasiryžimų, dinamiškumo ir viso to, kas galėtų prisidėti prie skubotesnio tikslo atsieikimo. Dėl laimėjimo netenka abejoti, jau pats drąsus pažvelgimas į klasikinį priešą, kovos metu yra laimėjimo sąlyga. Bet, dairydami apie save matome, kad mūsų laikai nėra ramaus ruošimosi ar apsnūdusio veikimo laikai. Gyvenimas eina šuoliais ir jis negailestingai baudžia tuos, kurie nespėja eiti su juo į koją ir kažko dairydami atgal lūkurioja. Mūsų priešai ginkluojasi nepaprastu skubotumu ir todėl delsti ir snausti būtų nusižengimas. Turime sugretinti visas savo kūrybinės jėgos ir išsinešdinti iš senojo, dažnai per daug sulopyto, kailio.

Dėl to "Draugas" žengdamas, pilnas kuo puikiausių pasiryžimų, į naujus savo gyvenimo metus, kviečia kiekvieną, kurio tik krūtinėje plaudena tauri lietuviška širdis, į didįjį darbą.

Paliekame vien gražių prisiminimų praeitį ir atskleidžiame naujų dienų

MELROSE PARK, ILL.

OLYMPIC CLEANERS

Siūtai — Topkotai — Dresės

Ekspertyviškai Valomi

Vieną drabužį 49c

ir Insurance

Du drabužiai 89c

ir Insurance

Mūsų Darbas Pilnai Garantuotas

Lietuvis patarnautojas visuomet yra jums pasirengęs patarnauti.

4 No. Broadway Melrose Park, Ill.

Pašaukite telefonu:

Melrose Park 634

NUOŠIRDŽIAI SVEIKINA DIENRAŠTĮ "DRAUGĄ"

25 Metų Jubiliejaus Proga

MELROSE PARK MONEY

EXCHANGE

HERMAN WEISS

136 Broadway Melrose Park, Ill.

Phone: Melrose Park 1771

INSURANCE — REAL ESTATE MORGICIAI
MONEY ORDERIUS IR ČEKIUS ISMAINOME

Sveikinam Mūsų Dienraštį "Draugą"

SIDABRINIO JUBILIEJAUS PROGA

Draugystė Šv. Jono Krikštytojo

IS MELROSE PARK

JUBILIEJAUS LINKĖJIMAI!
MELROSE PARK NATIONAL BANK

Broadway at Main St.

Melrose Park, Ill.

Tel.: Melrose Park 1200

REAL ESTATE Morgičiai — F. H. A. Morgičiai
Personal ir Auto PaskolosPriimame Taupimus ir Checking Accounts
Sėkty Depozit Dėžutės Renduojamos

SVEIKINA DIENRAŠTĮ "DRAUGĄ"

SIDABRO JUBILIEJAUS PROGA

W. V. NORAK, M. D.

PHYSICIAN and SURGEON

10 No. Broadway

Melrose Park, Ill.

Tel.: Melrose Park 660

Hours: 11—12, 2—4 p. m., 7—9 p. m.
Trečiadieniais ir Sekmadieniais pagal sutartį

kilnių užsimojimų lapą, kurių pasisekimu visai neabejojame.

Su šūkiu už Aušros Vartus, Gedimino Pilį ir Vytauto Grabą į naujas dienas, naujus dešimtmečius.

A. T. Vlienuolis.

Žmonės netiki į Dievą ne dėl to, kad turi mokytą galvą, bet dažniausiai todėl, kad turi sugedusią širdį.

Skurdas yra revoliucijų ir nusižengimų motina.

Aristotelis

MELROSE PARK, ILL.

Nuoširdūs Jubiliejaus Linkėjimai!

DR. A. P. VINCENTI, M. D.

PHYSICIAN and SURGEON

Melrose Park, Illinois

SVEIKINAM DIENRAŠTĮ "DRAUGĄ"
JUBILIEJAUS PROGA

LEVINTHAL'S PHARMACY

H. S. Levinthal, R. Ph.

"The REXALL Store"

1900 Lake St.

Melrose Park, Ill.

Phone: Melrose Park 737 — 738

25 Metų Jubiliejaus Proga

SVEIKINU DIENRAŠTĮ "DRAUGĄ"

PAUL W. BRUST

DIENRAŠČIUI "DRAUGUI"

25 METŲ JUBILIEJAUS PROGA

Linkėjimai nuo

EDWARD HINES LUMBER CO.

2000 Main St.

Melrose Park, Ill.

Phone: Melrose Park 730

SVEIKINAM

MŪSŲ TAUTOS IR TIKYBOS

Vienatinį Dienraštį Amerikoje

25 METŲ JUBILIEJAUS PROGA

T. T. Marijonų Rėmėjų Kuopa

IS MELROSE PARK, ILL.

Lai gyvuoja "DRAUGAS"

Mūsų tautos ir tikybos dienraštis!

SVEIKINAM JUBILIEJAUS PROGA

Šv. Pranciškaus Draugija

IS MELROSE PARK, ILL.

SVEIKINA

25 Metų Jubiliejaus Proga

DIENRAŠTĮ "DRAUGĄ"

PETRAS GUDŽIUS

1418 No. 18th Avenue

Melrose Park, Ill.

JUBILIEJAUS SVEIKINIMAS

SEEGER'S HARDWARE, Inc.

Pardavėjai

HARDWARE — PEČIŲ ir NAMAMS REIKMENŲ
MALIAVOS — VARNISIO — STIKLO
WILLIAM SEEGER, Sav.

118 Broadway

Melrose Park, Ill.

Tel.: Melrose Park 699

"Komanizmas iš žmogaus atima laisvę, šitą dvasinį moralisko atsparumo pagrindą. Jis sunaikina visą jo kilnumą... Kolektyvizmas asmenybei nepripažįsta nei vienos jai priklausančių natūralinių teisių, o padaro iš jo menką savo sistemos sraigtelį (šriubelį)." — pasakė žymus pop. Pijus XI

Pradėk dorai gyventi ir bematant pradėsi tikėti, nes kiekviena dora ir skaiti širdis savaimė linksta prie Dievo.

Nelaimingų nusižudėlių pavyzdžiai rodo, kad kar-tais reikia daugiau drąsos gyventi, negu mirti.

Tihamer Toht

MELROSE PARK, ILL.

SVEIKINAM

DIENRAŠTĮ "DRAUGĄ"

25 Metų Jubiliejaus Proga

KANČIOS JĖZAUS DRAUGIJA

IS MELROSE PARK, ILL.

SVEIKINA DIENRAŠTĮ "DRAUGĄ"

25 Metų Jubiliejaus Proga

P. F. METRIKAS

(JEWELERS)

152 No. Broadway

Melrose Park, Illinois

SVEIKINAM DIENRAŠTĮ "DRAUGĄ"

25 METŲ JUBILIEJAUS PROGA

RAU'S BAKERY

141 Broadway

Melrose Park, Ill.

Tel.: Melrose Park 776

SVEIKINAM DIENRAŠTĮ "DRAUGĄ"

25 METŲ JUBILIEJAUS PROGA!

SAM RUBIN

145 Broadway

Melrose Park, Ill.

Nuoširdžiai sveikinam Dienraštį "Draugą"
Sulaukusį 25 Metų Sidabro Jubiliejaus!

Kazimieras Kontautas

903 No. 20th Avenue

Melrose Park, Illinois

De Angelis

Kriaučiai ir Valytojai — "Tuxidos" Išrenduojami
114 Broadway Melrose Park, Ill.

Compliments of

Marsicano's Pharmacy

Melrose Park, Illinois

P. Šakėnas

iš

Melrose Park, Illinois

Ona Navicki

100 Broadway

Melrose Park, Illinois

Pranciška Bacevičienė

144 No. 24th Avenue

Melrose Park, Illinois

Ponia Morta Janušauskienė

906 No. 22nd Avenue

Melrose Park, Illinois

Kotryna Misevičiūtė

913 Broadway

Melrose Park, Illinois

Skaitykite Katalikišką Spaudą

Garsinkitės "Drauge" ir patirsite didesnę pasisekimą jūsų biznyje arba profesijoje.

Islandija, Priešingumų Šalis

Laiškai iš Islandijos

Manau, kad Amerikos lietuviams gana įdomu būtų susipažinti su Islandija, tolima ir mažai pažįstama sala, į kurią šiomis dienomis atvyko Jungtinių Amerikos Valstijų kariuomenė, tam kad saugotų ją iki karo pabaigos nuo įvairių pasikėlinimų. Paminėsiu, tad pasakoti šį tą apie šį kraštą, kuriame teko išgyventi beveik ketverius metus.

Didžiųjų kontrastų šalis.

Islandija yra priešingumų šalis. Visur čia randi didžiausių kontrastų. Pasakykit man, ar nekontrastuoja jau vien tik šios valstybės dydis su gyventojų skaičiumi? Plote, kuriame sutilptų visa Lietuva drauge su Estija, tegyvena apie 120 tūkstančių žmonių — mažiau negu Kaune! Mat, apgyventi tėra salos pakraščiai. Vidurys — uolėta, kalnuota dykuma. Aukšti kalnai dangų remia, bet tarp kalnų driekiasi gilūs plyšiai — kanjonai, kurių dugnu veržiasi sraunios, putojančios upės, puolančios žemyn, jūros link, galingais kriokliais tarytum milžiniškais laiptais. Upių pradžia yra dažnai amžinuose ledynuose. Šie ledynai ne tokie jau maži. Jų didžiausias — Vat najokull — yra net didesnis už tą Vilniaus krašto dalį, kurią Lietuva buvo atgavusi prieš dvejus metus. Iš ledynų ištekančios upės, su prantamas dalykas, būna sraunesnės ir gilesnės saulei kepinant negu šaltame ore, atvirkščiai negu Lietuvoje! Ypatingai plačiai šios upės išsiliesia, kai po ledynais ima smarkauti požeminė ugnis. Ugnis ir ledai gyvena šioje priešingumų šalyje labai artimoje kaimynystėje. Sniegu dengtieji ugniakalniai gali nubusti kiekvieną akimirksniu. Dideli laukai sėte nusėti karštomis versmėmis. Žemė dreba, karštas molis kunkuliuoja. Staigiai veržiasi garuojantieji geizeriai. Bet nuo šitų geizerių ne taip jau toli iki niekuomet netirpstančių ledynų... Baltieji ledai ir sniego plotai kaitaliojasi šioje nuostabioje šalyje su juodais ugniakalnių pelenais, raudona ir melsva lava — su žaliomis samanomis. O kokiomis spalvomis visa tai nudažo saulėlydis! Saulei besileidžiant kraštą apgaubia kažin kokia savotiška tyla. Jauties tada gyvenant ramiausiame pasaulio krašte. Visai kitokie jausmai pakyla įsisiubavus žiemos audroms, kai miesto gatvėmis čiuožia vėjo varomos dėžės, ūkininkai rėplomis sliauzia iš savo trobų prie autobusų, suaugę vyrai nušluojami nuo molo į jūrą, o Reykjaviko uoste dūžta garlaiviai...

Ir žmonių gyvenime priešingumai.

Daug kontrastų galime rasti Islandijos gamtoje, ne mažiau, o gal dar daugiau — Islandijos žmonių gyvenime. Dabartiniai islandai — kariningų vikingų pal-

Teodoras Bieliackinas

kuonys — yra nepaprastai taikingi, biauusi smurtu, nenešioja ginklo. Jų šalis, bene vienintelė visoje Europoje, niekuomet neturėjo ir net ir šiuo laiku neturi savo kariuomenės! Islandija niekad dar nėra kariavusi ne su viena svetima valstybe. Jos sūnūs kovoja tik su gamta. Bet ir ši kova gali būti nuostolinga. Prieš kelis šimtmečius ugniakalnių išsiveržimai su pelenų lietumi, ir dėl to kilę badas ir ligos, išnaikino didesnę gyventojų procentą, negu Vokietija kad buvo praradusi per visą Pirmąjį Pasaulio karą. Tačiau kovos su gamta grūdina būdą, o negadina jo, kaip kad kovos su žmonėmis.

Dėl to žmogžudystės, už puolimai čia dabar nežinomas dalykas. Ne taip buvo senovėje, ir iš anų laikų užsilaukusiuose pasakojimuose ir padavimuose — garsiose islandų "sagose" — pilna keršto ir žudynių. Pakakdavo kartais menko įžaidimo, kad ištisios giminės paplūstų kraujais... Už Islandijoje nužudytą didvyrį atkeršyta viena kartą net Konstantinopolioje! Taip gyventa ir kovota anais laikais, kai Islandijoje ėmė kurtis pirmieji imigrantai iš Norvegijos, dabartinių islandų protėviai. Šie norvegai spruko čionai iš tėvynės IX a. negalėdami pakęsti vienvaldžių karalių priespaudos. Nemaža jų buvo patys karalių giminės. Gabentasi su savim ir vergų labiausiai airių. Vergai vėliau paleista, o ilgainiui visų sugiminiuota. Dabartiniai islandai visi turi savo gyslose germanų ir keltų, karalių ir — vergų kraujo. Dažnas islandas gali nupasakoti apie savo protėvius iki pat šių pirmųjų imigrantų Susidomėjimas genealogija čia be galo didelis. Bet keičiausia yra tai, kad genealoginių tyrinėjimų nė kiek neapsunkina tas faktas, kad islandai paprastai neturi

pavardžių. Tikėkit, netikėkit, bet visi, net ir didžiausi ponai, čia vadinami tiesiog krikšto vardais! Ar čia apibūdinant žmogų, pridedama, kieno jis sūnus (arba duktė). Mergina, ištekėdama, negauna vyro pavardės, kurios juk jis ir pats neturi, bet pasilieka, aišku, ir toliau savo tėvo dukterim. Net telefono knygutėje abonentai surašyti pagal krikšto vardus: Alberto tenka ieškoti "A" skyrelyje, Jono "J" skyrelyje ir t. t. Vadintis vardais yra tikrai karališkas protas ir pritinka šiems karalių kraujo žmonėms. Bet "Dūmų įlanka," nes dūmais atrodė pirmiesiems imigrantams karštųjų versmių garai. Bet ką Jūs pasakysite j tai, kad ši "Dūmų įlanka" greit bus bene pirmas Europoje — miestas be dūmų? Tai įvyks, kai visus namus šildys kaip tik šių versmių verdantysis vanduo! Tai bus didelė pažanga. Nemažesnė pažanga reiškiasi ir kitose srityse. Iš čia užpūtė modernizmo vėjai.

Jis susirinkdavo plyšiu išraižytame sukrektėjusios lavos slėnyje. Dabar posėdžiai vyksta naujoviniuose namuose Reykjaviko mieste. Reykjavikas (apie 38 tūkst. gyv.) yra valstybės sostinė. Vardas reiškia Sveinn Bjornsson. Islandų parlamentas — Altingi — yra seniausias Europoje, įsteigtas 930 m. Iš pradžių nors visi islandai yra karalių kraujo, jie niekad nėra turėję savo tautos karaliaus. Iš pradžių čia buvo respublika, po to kraštą valdė norvegų ir danų kariai. 1918 m. Islandija tapo laisva. Su Danija ja teberišo personalė unija. Šiais metais islandai išsirinko sau regentą, kuris eina karaliaus pareigas. Jo vardas Paskutiniai dešimtmečiai Islandijoje daug kas pasikeitė. Modernūs namai ėmė dygti kaip grybai. Net ūkininkai pradėjo statyti puikius mūrus. Bet šalia paskutinės mados vilų tebestovi mediniai nameliukai, apsaugai nuo drėgmės apsiūti banguoata skarda. Mat, šioje nemiškingoje saloje iš užsienio atgabentas

medis yra brangus. Anksčiau trobos buvo sukraunamos iš velėnų ir akmenų. Tokių trobų provincijoje gali pamatyti ir dabar. Yra užsilikusi dargi iš velėnų sukratoji bažnytėlė, turbūt vienintelis toks "architektūros paminklas" visame pasaulyje, keistas kontrastas prieš pastatant didžiausiam Islandijos dievnamui — Landakoto bažnyčiai Reykjavike. Tai stambas pilkas akmenis statinys su į sienas įtarpiais islandų špato gabaliukais, (Nukelta į 6 pusl.)

žvilgančiais saulėje nelygiant deimantai. Paminėtinai, kad didžiausia šios protestantų šalies bažnyčia yra — katalikų, dar vienas iš savotiškų Islandijos priešingumų! Prie modernių namų derinasi ir modernūs keliai — asfaltuoti plentai Reykjaviko apylinkėse. Kitaip atrodo krašto gilumose, kur automobiliai urgdami kopja siauru taku į kalną, arba, stabdžiams cypiant, nusileidžia vingiuotu šunkeliu į slėnį. Ilgi plieniniai

GENERAL

SVEIKINA DIENRAŠTĮ "DRAUGĄ"
25 METŲ JUBILIEJAUS PROGA

VENETIAN MONUMENT CO.
PAMINKLŲ ĮSTAIGA

"Mūsų Atlikti Darbai Kalba Už Save"

527 No. Western Ave. Chicago, Ill.

Tel.: SEEley 6103

BRIDGEPORT

25 METŲ JUBILIEJAUS PROGA
DIENRAŠTĮ "DRAUGĄ" SVEIKINA

MILDA BUICK SALES

Vienintelė Lietuvių Buick'o Agentūra

Dominikas Kuraitis, Sav.
NAUJOJ VIETOJ

907 West 35th St. Chicago, Ill.

Telefonas: LAFayette 2022

SIDABRO JUBILIEJAUS PROGA
DIENRAŠTĮ "DRAUGĄ" SVEIKINA

VALDYBA IR DIREKTORIAI

KEISTUTO SAVINGS and LOAN
ASSOCIATION

45 Metų Sekmingo Patarnavimo Įstaiga
Finansiniais Reikalais

3236 So. Halsted St. Chicago, Ill.

Tel.: CALumet 4118

WEST SIDE

Nuoširdūs Linkėjimai Dienraščiui
"Draugui" Sidabro Jubiliejaus Proga!

ROOSEVELT FURNITURE CO.

LIETUVIŲ MODERNISKA RAKANDŲ
KRAUTUVE

2310 W. Roosevelt Rd. Chicago, Ill.

Telefonas: SEE'ey 8760

MYKOLAS JOVARAUSKAS ir JONAS BERTULIS
Savininkai

BRIGHTON PARK

PIRMŲ MORGIČIŲ PASKOLOS
NUO 1 IKI 15 METŲ

LENGVAIS MĖNESINIAIS ĮSIOKEJIMAI
4% MOKAMAS DIVIDENTAIS ant PADĖTŲ PINIGŲ
JŲŲ PADĖTI PINIGAI APDRAUSTI IKI \$5,000
U. S. VALDŽIOS AGENTUROS

GEDIMINAS BUILDING and LOAN
ASSOCIATION

CHARLES ZEKAS, Raštininkas

4425 S. Fairfield Ave. Chicago, Ill.

Telefonas: LAFayette 8248

SVEIKINIMAS IR NUOŠIRDŲS LINKĖJIMAI
LIETUVIŲ DIENRAŠČIUI "DRAUGUI"
25 METŲ JUBILIEJAUS PROGA

JOHN PAKEL

BUILDING
KONTRAKTORIUS
REAL ESTATE
PASKOLOS
IR
INSURANCE

6816 S. Western Ave. Chicago, Ill.

Telefonas: GROvehill 0306

WHOLESALE
FURNITURE
BROKER

DINING ROOM SETS — PAR-
LOR SETS — BEDROOM SETS —
RUGS — RADIOS — RE-
FRIGERATORS — WASHERS —
MANGLES — STOVES
All Nationally Advertised Items

ALEX ALESAUSKAS & SONS

FACTORY REPRESENTATIVE

6343 So. Western Ave.

Telefonas REPUBLIC 6051

SIDABRO JUBILIEJAUS PROGA SVEIKINA
"DIENRAŠTĮ "DRAUGĄ"

MUTUAL LIQUOR CO.

N. KANTER, Sav.

Wholesale Liquor

Įstaigos

4707 S. Halsted St. Chicago, Ill.

CHICAGO, ILLINOIS

Didvyrių ir karžygių tautos veidas

Lietuvis prašoko net didesniuosis.
- Jei mes būtumėm turtlingesni - mes būtumėm labiau kitų pažįstami. Jaunųjų idealizmo dvasia. Mūsų laimėjimai spaudos srity. Lietuvis kūrybos dvasios niekas nesukaustys.

Lietuvių naši veikla, vadų išmintis ir energija, gabių rašytojų plunksna, poetų daina, karžygių savanorių aukos ir drąsos dvasia ir aštrus kalavijas iškovojo Lietuvai Laisvės ir Nepriklausomybės dienas.

1918-1922 m. lietuvis kovose už laisvą ir nepriklausomą gyvenimą Lietuvos puslapiuose gražiausiai įrašė savo drąsą, pasižventimą ir ten aiškiai skaitome, kad lietuvis yra pilnai subrendęs savistovam ir kūrybingam gyvenimui. Ir lietuvis per dvidešimt du laisvo ir nepriklausomo gyvenimo metus yra gražiausiai pasireiškęs visose srityse. Ar mene ar muzikoje lietuvis yra net prašokęs ir tas tautas, kurios gyventojų skaičiumi viršija Lietuvą, o nepriklausomo ir laisvojo gyvenimo dienas skaičiuoja ne dešimtimis metų, kaip mes, bet šimtais. Lietuviai ir ekonominiame gyvenime pralenkė savo kaimynus lenkus ir kitas Europos tautas. Užtat 1939 m. pabaigoje atėjusios rusų bolševikų kariuomenės įgulos į Lietuvą džiaugė Lietuvos ekonominio gyvenimo klestėjimu ir jie atvirai pripažino, kad Lietuvos ekonominis gyvenimas kur kas aukštesnis už lenkų ekonominį gyvenimą. Teko kartą kalbėtis su vienu estų ekonomistu, kuris aiškiai pabrėžė, kad Lietuva, Estija ir Latvija kur kas šauniau gyvena negu Vengrija ar Rumunija.

1. Lietuvis ne tik žeme vaikšto, bet jo akys aukštyn pakeltos.

Lietuvis per dvidešimt du nepriklausomo ir laisvo gyvenimo metus ne tik kilo į ekonominio gyvenimo viršūnes, bet jo kūrybos dvasia sužavėjo ne vieną ir didelių valstybių vyrą. Jei gerai žinojo, kad pilnas mes būtumėm jau skaitę laisvojo ir nepriklausomojo gyvenimo metus ne dešim-

timis, bet šimtais metų (tiesa, galėtumėm tai daryti, jei prisimintumėm Vytauto Didžiojo laikus, bet atsiminkime, kad ilgą laiką mes buvome pavergti ir svetimųjų išnaudojami) ir būtumėm buvę turtlingesni, mūsų Maironai, Vaižgantai, Vaičiuliai, Brazdžioniai ir kiti būtų žinomi kur kas plačiau ne tik Europoje, bet ir Amerikoje. Stokojo mums pinigų paskleisti lietuviškas kultūrinės vertybės plačiame pasauly, bet greitai laiku ir tai būtumėm sugebę padaryti, jei ne rusų bolševikų okupacija, kuri 1940 m. birželio 15 d. lietuvių išbloškė iš normalaus gyvenimo, o dabar reikia vėl viską pradėti iš naujo, nes bolševikai ne tik sužlugdė ekonominį, bet ir kultūrinį gyvenimą. Per ištiesus bolševikų okupacijos metus nepasirodė nė viena kūrybiškesnė mintis, kuri būtų buvusi apvainikuota kokio nors veikalo, žurnalo ar laikraščio pavydale. Tik išėjo viena poema, kuri garbino ir šlovino Staliną. O lietuviškoji gajė ir kūrybinga dvasia buvo surakinama kalėjimo žiaurumų arba tremiamo į Sibiro tyrumas arba kišama po žalia vėliava, nes jie nenorėjo garbinti šaltą medžiagą, bet lietuvių dvasia skverbėsi ir aukštumas ir žmogų skaitė ne lygstama vertybe, kurią niekam nevalia iš jo tyčiotis ir paversti tik medžiagos dalelyte.

Iš daugiau kaip šimto įvairių dienraščių, savaitraščių ir žurnalų rusai bolševikai paliko vos kelius kurie tarnavo propagandai ir žmonių mulkinimui. Jie buvo perdėm persunkti materialistiskąja dvasia, kuri tikram lietuviui buvo daugiau negu svetima, nes jis delių valstybių vyrą. Jei gerai žinojo, kad pilnas mes būtumėm jau skaitę laisvojo ir nepriklausomojo gyvenimo metus ne dešim-

vis ir žemės neniekino, nes jis žinojo, kad žeme nepasirėmęs ir dangaus nepasieks. O bolševikams dvasios reikalai neegzistavo, tik akla medžiaga.

2. Lietuviškos spaudos žydėjimo metas.

Krikščionys demokratai Lietuvos nepriklausomojo gyvenimo tvarkymo reikaluose nuo 1922 iki 1926 m. gegužės mėnesio pabaigos turėjo beveik vadovaujamą rolę, bendradarbiaujant su valstiečiais liaudininkais. Per kelius metus krikščionys demokratai bemaž visą dėmesį buvo sumobilizavę į administracijos ir organizacijos sritį, spaudos reikalai stovėjo ne pirmoj vietoj nors ir šio srity daug gražių pastangų rodyta, bet buvo pasigesta žurnalistinių ir laikraštinų pajėgų. Nespažįsta prisitaikyti tam darbui, o jei kuris ir būtų sugebėjęs puikiai pasireikšti spaudos darbe, jis buvo apkraunamas kitais darbais, kurie atrodė nieku būdu neapleistini ir toks žmogus nebeturėdavo fizinių jėgų pasišvesti visa siela spaudos darbui.

1926 m. gruodžio 17 d. Lietuvos gyvenime įvyko perversmas, po kurio vis labiau tekdavo susitikti su diktatoriniais pradais.

1927 metais krikščionių jėgos buvo išstumtos iš politinio ir ekonominio gyvenimo. Buvo gyvenama neaiškumo dienos. Krikščionys kurį laiką vegetavo, bet išmūšė 1931 metų valandą ir katalikai pasirodė visoj savo aukštumoje kovodami už žmogaus teises ir pareigas. Jie daugiau susimetė į vidaus ir kultūros sritį. Nuodugnai padarę sąžinės sąskaitą, atsinaujinę viduje, sustiprę kultūrinėje srityje, pamažu ėmė penetruoti ir į viešąjį gyvenimą. Jaunieji katalikai daugiausia visuomenę žavėjo tauriu idealizmu, rizikos dvasia, išmintingu taktu ir energišku pasižventimu. Ne tik jų gyvenimas kiekvieną užintriguodavo, bet taip pat jų skelbiamos idėjos per spaudą sužavėdavo ir pa-

traukdavo prie savęs. Ir kas kart vis didesnis kontaktas atsiradavo tarp įvairių srovių, ypač tų srovių, kurios buvo artimesnės demokratiniams principams.

Jaunieji katalikai pilnai subrendę pasirodė 1936 metais, kada susispietė aplink XX Amžių, iš kurio skverbė naujas kūrybingas ir žavus gyvenimas. Čia į viešąjį gyvenimą įsėina jaunieji, kaip Juozas Ambrazevičius, Dr. Ig. Skrupskėlis, Dr. J. Grinius, Pr. Montvydas, K. Bauba, Kun. Pr. Prunskis, kun. Prof. St. Yla, J. Keliuotis, Dr. Pr. Dielninkaitis, Dr. Z. Ivinškis ir kiti, su kuriais puikiai sugebėjo kooperuoti ir senesnieji, kurių dvasia ir širdis buvo tokia pat žavinti ir tauri kaip ir jaunųjų, o tokios jaunosios ir kūrybingos dvasios buvo prof. Dr. K. Pakštis, prof. Dr. St. Šalkauskis, Dr. L. Bistras, Kun. Dr. Pr. Kuraitis ir kiti.

Jaunųjų drąsa, jėga, rizika ir taurus idealizmas, o senesniųjų išmintis, gilus patyrimas Lietuvos kataliko vardą iškėlė į aukštumas, su kuriais kiekvienas buvo priverstas skaitytis, nes tai buvo ne žodžių krūva, bet sumobilizuotas idealistų avangardas, kurie mažiau kalbėjo, bet daugiau dirbo. Lietuvos katalikai 1938-1940 m. (iki rusų bolševikų okupacijai) sulaukė kultūrinio ir organizacinio gyvenimo klestėjimo periodo. Ypač šiame laikotarpy, nežiūrint visokių varžymų ir trukdymų, katalikai iškilo į aukštumas spaudos srityje. XX Amžius, redaguojamas šauniaisiais ir patraukliausiais metodais, 1940 m. sulaukė net 25,000 prenumeratų, kaip dienra-

stis atsistojo pirmoj vietoje, kuris Maskvai buvo krislas akyje. "Mūsų Laikraštis" užkariavo ne tik sodžius, bet ir miestus ir miestelius, šis savaitraštis jau 1940 metais turėjo 76,000 prenumeratų, o skaitytojų penkis kartus tiek, "Darbininkas" irgi žengė pažangos ir naujos dvasios kryptimi, po kurio veliava kas kart daugiau ir daugiau burdavosi darbininkų; Liet. Kat. moterų organas "Moteris" irgi skynė laimėjimų laurus, nes pastaruoju metu jau turėjo 17,000 prenumeratų. O "Židinys" jau priligo europiško mąsto žurnalams, iš kurio dvelkė mokslo šviesa, ir buvo aplink save subūręs rimčiausias mokslines pajėgas. Katalikės inteligentinės moterys spaudos srity irgi neatsiliko, jos sumaniai redagavo "Naująją Vaideliutę", aplink kurią spietės moterų kūrybinės ir literatinės jėgos.

Pastaraisiais metais labai gražiai užsirekomendavo spaudos srity katalikai

moksleiviai ateitininkai, kurie būrė aplink "Ateitį" (vyresniųjų) ir "Ateities Spindulius" (jaunesniųjų), jie duodavo naują ir gražų toną mokyklos gyvenime. Studentai ateitininkai spietės aplink "Studentų Žodį", bet jų pilna buvo ir kituose laikraščiuose, kaip "N. Romuovoje", "XX Amžiuje", "Židinys", "Mūsų Laikraštis" ir kituose laikraščiuose.

Katalikų Veikimo Centras, kuriam patekus į šaukianias Dr. J. Pankausko ir Dr. J. Leimono rankas, išėjo iš stagnacijos ir pasukė kūrybos ir naujų metodų keliu. Pastaruoju metu Katalikų Veikimo Centras savo žvilgsnį buvo atkreipęs ir į meno ir literatūros sritį, todėl daug simpatijų sulaukė ne tik katalikų literatų, bet ir kitų srovių.

Lietuviai katalikai lipo į kultūrinės viršūnės ir jų darbai imponavo ne tik savuosius, bet ir užsieniečius, bet rusai bolševikai viską sutrukdė ir visai užgniaužė kūrybos dvasią.

Bolševikai per istisus oku

pacijos metus išnekojo katalikų inteligentes pabėgas: vienus išžudė, kitus ištremė į Rusijos gilumą, o trečius kalėjimuose paliečiais pavertė, kai kurie šiandien iš jų išėjo iš kalėjimų ir yra Lietuvoje ir rengiasi naujam laisvės ir kūrybos gyvenimui. Nors ir smarkiai Lietuva nunekiota ir daug inteligentinių pajėgų išžudyta ir ištremta į Rusiją, bet tikėkime, kad susiburs likusios jėgos, išaugs naujos ir vėl bus einama pramintais idealistų takais, tik, žinoma, naudojant dar naujesnius metodus. Lietuvis dvasia yra kūrybinga, niekas jos neįstengs sukaustyti. Juk dar atsirado naujas kūrybai impulsas. Kankinių kraujas, sukilėlių drąsa ir mirtis už Tautos Laisvę, tremtinių kančios Sibire visus žadina sumobilizuoti likusias jėgas ir išauginti naujas, kad visi pamatytų dar gražesnę ir šaunesnę Lietuvos veidą, o pamatę sakytų: tai didvyrių ir karžygių tautos veidas.

K. Baras.

Jūsų Gražus Apsirėdymas -Mūsų Specialybė

SAVIAUSIAS PASIRINKIMAS
SUKELIANT
BUTUKELI
PIRSTINI
KOJINI
POCKETBOOK
KORSET
KODIHLIAMS DRABUŽI
V. VILEISIENE, SAV.
GLAMOUR FROCK SHOP
5922 W. Roosevelt Rd.
Tel. AUSTIN 1175

NORTH SIDE

Nuoširdžiai sveikinu Sidabro Jubiliejaus proga mūsų dienraštį "Draugą" ir linkiu ko gražiausios ateities.

Kun. kleb. J. Šaulinskas,
Šv. Mykolo Parapijos klebonas
Northsideje

BRIGHTON PARK

Nuoširdūs Linkėjimai Dienraščiui "Draugui" Sidabro Jubiliejaus Proga!

STANDARD FEDERAL SAVNGS and LOAN ASSOCIATION

JUSTIN MACKIEWICH, PREZIDENTAS

4192 Archer Ave. Tel. VIRginia 1141
CHICAGO, ILLINOIS

WHOLESALE LIQUOR ISTAIGA

W. KANTER, Sav.
MUTUAL LIQUOR CO.
4707 S. Halsted St.
Tel. BOULEVARD 0014

CONRAD Fotografas

Studija įrengta pirmos rūšies su moderniausia užlaidomis ir Hollywood šviesomis. Darbas Garantuotas.

420 W. 63rd Street
Tel.: BIZNIS - ENGLEwood 5883
Rez.: - ENGLEwood 5840

M. DZIMIDAS Berghoff Alaus Išvežiotas

Pristato geriausios rūšies Berghoff Alų į Alines, kitas į staigas, piknikus ir t. t.

Reikale kreipkitės pas M. Dzimidą, - gausite greitą ir sąžiningą patarnavimą.

4138 Archer Ave. Tel. LAFayette 0401

Vienintelė Lietuvių Wholesale Liquor Istaiga Chicagoje

Didelis Pasirinkimas
Naminių, Importuotų ir Lietuviškų Gėrimų.
Parduodame Tikrai Tarnams.
Val.: 10 iki 5 Kasdien
Užsakymai Išvežiojami Sekančią Dieną.

FRANK VIZGARD, Sav.

INTERNATIONAL LIQUOR CO.
6246-48 SO. CALIFORNIA AVE.
Tel. REPublic 1538-9

Doros kelių eldami, prisieisime tikrosios laimės žiburį.

FINANCE AND LOANS Finansai ir Paskolos

PASKOLOS GREIT IR PIGIAI ANT 1-mų MORGICIŲ Mėnesiniais atmokėjimais

Mutual Federal Savings and LOAN ASSOCIATION OF CHICAGO

2202 W. Cermak Rd.

EEN. J. KAZANAUSKAS, Sec. TURMAS VIRŠ \$1,100,000.

Scratching Relieves Itch Fast
For quick relief from itching of eczema, psoriasis, athlete's foot, scabies, rashes and other externally caused skin troubles, use world-famous, cooling, antiseptic, liquid D. D. D. Prescription. Greedless, stainless. Soothes irritation and quickly stops intense itching. 35c (3 1/2) bottle proves it, or your money back. Ask your druggist today for D. D. D. PRESCRIPTION.

WOLK STUDIO

1945 West 35th Street

The World's Best Wedding Photographers for over 30 years

COMPLETE ADVANCED PHOTOGRAPHY LOWEST POSSIBLE PRICES PHONE LAFAYETTE 240

AR LAIKAS NAMUS PATAISYTI?

Kreipkitės prie

Charles Yushas

Lietuvis Kontraktorius Ir Karpenterys

Neseniai sugrįžęs iš Ellwood, Ill. valdžios darbų - dabar užsiima visokiais namų darbais Turi 43 metų patyrimo 2223 West 23rd Place Tel. Canal 5014

Iš Lietuvos Per Sibiją Į Australiją

(Lietuvio pabėgėlio
įspūdžiai)

Išvykstant mums lietuviams — britų piliečiams iš Lietuvos, kiek teko pastebėti, nebuvo tiek vargo, nereikėjo tiek daug rizikuoti, kaip kitiems lietuviams pabėgėliams, kurie slapta paliko savo tėvynę. Mus globojo Britų valdžia. Visą laiką, siaučiant raudonajam terorui, mus saugojo Kaune pasilikęs Britų Konsulatas, o jam išvykus sekretorijatas. Tačiau iš kitos pusės, nors buvome Konsulato globoj, nebuvo taip lengva gauti leidimas palikti Lietuvą. Mat, bolševikai bijodami, kad galime pamatyti jų pažangųjį kraštą, nenorėjo duoti leidimus — visas pervažiuoti per Rusiją — Sibiją. Ne vieną kartą iš Maskvos į Kauną buvo atvažiuavę Britų ambasados atstovai sutvarkyti evakuacijos reikalus su G.P.U. valdininkais. Pagaliau su didelėmis Britų valdžios pastangomis, po ilgų G.P.U. agentų kamantinėjimų ir tampymų gauname visas išvažiavimo iš Lietuvos. 1940 m. spalio mėn. 26 dien. 11 val. dienos metu apie 50 anglų piliečių Kauno stotyje įsėdome į traukinį. Iš šių 50 asmenų, apie pusę buvome tikri lietuviai. Kitą pusę sudarė daugiausia žydai ir keletas anglų. Nors rusų pareigūnai uždraudė žmonėms rinktis perone ir atsiveikinti su išvažiuojančiais, bet nekreipdami į tai dėmesio, didelis būrys lietuvių atėjo mus išlydėti. Graudus buvo atsisveikinimas. Juk nežinia, kada vėl sugrįšime į Lietuvą, kada vėl pamatysime tėvus, brolius, seseris ir kitus artimuosius. Mes bėgame nuo raudonojo teroro, bet jie turi pasilikti ir nešti raudonąjį jungą.

Išvažiuodami pasiėmėme lietuvišką ir anglišką vėliavas ir Kauno stotyje bandėme iškabinti ant vagono. Tačiau atėjęs stoties pareigūnas liepė jas paslėpti.

Nyksta jau Kaunas iš mūsų akių. Traukinys rieda Latvijos sostinė — Rygos link. Ten mūsų laukia kiti Britų piliečiai, su kuriais vyksime kartu per Sibiją. Štai šiauliai. Čia sustojame kuriam laikui. Nuostabu, žydukas nustebeino šiauliečius iškisdamas anglišką ir lietuvišką vėliavą pro vagono langą. Ir tikrai tarp minios stotyje didžiausias nustebeimas. Kas galėjo išdrįsti parodyti kitas, o ne bolševikiškas vėliavas. Bet staiga atbėga kažkoks stoties valdininkas ir rusišku — lietuvišku žargonu įsako vėliavas paslėpti.

— Čia Rusija, o ne Anglija — pareiškia tariamasis "tovarišč."

Nors stengiamės įrodyti, kad mes Lietuvoj, o ne Rusijoje, bet vėliavas turėjome

paslėpti, nes galėjome susilaukti nemalonumų.

Šiaulių stoties peronas pilnas žmonių. Visi įdomiai žiūri kas važiuoja. Sužinoję, sveikina mus važiuojančius ir laimės šalį ir kartu linki

neužmiršti ir Lietuvos! Vos traukiniui sujudėjus, vėl pro langą pasirodo vėliavos ir kartu pasigirsta balsai:

(Bus daugiau.)

MELROSE PARK, ILL.

Nuoširdžiausi Linkėjimai Dienraščiui
"Draugui" minint Jubiliejaus 25 Metus

A. Švilpauskienė

103 No. 20th Ave.

Melrose Park, Ill.

Nuoširdūs Linkėjimai Dienraščiui
"DRAUGUI"

Minint 25 Metų Jubiliejų

BROADWAY CLEANERS

1915 Lake St. Melrose Park, Ill.

Sveikinam "Draugą" 25 Metų
Jubiliejaus Proga

BORMANN, INCORPORATED
Laidotuvių Direktorai

115 Broadway Melrose Park, Ill.

Phone: Melrose Park 714 — 715

AMBULANCE SERVICE

DIENRAŠTĮ "DRAUGĄ" SVEIKINA
25 METŲ JUBILIEJAUS PROGA

PORTES DRUG STORES

GEO. PORTES, R. PH.

101 Broadway, Cor Main St. Melrose Park, Ill.

Phone: Melrose Park 9799

MELROSE PARK, ILL.

SVEIKINU šaunų ir turiningą dienraštį "DRAUGĄ" ir Melrose Parko Lietuvius, Dienraščio Skaitytojus, 25 Metų Jubiliejaus Proga.

Linkiu "Draugui" ir jo skaitytojams gražiausio gyvenimo.

JONAS ŽVIRBLIS,

Melrose Parko "Draugo" Platintojas

Sidabro Jubiliejaus Proga Sveikinam
"DIENRAŠTĮ "DRAUGĄ"

Vienatinį Lietuvų Tautos ir Tikybos Dienraštį
Amerikoje

OUR LADY OF MT. CARMEL
PARAPIJA

MELROSE PARK, ILLINOIS

Rev. B. Franch, Pastor

Nuoširdūs Linkėjimai Dienraščiui

"DRAUGUI"

Minint Sidabrinį Jubiliejų

MIESTELIO VALDININKŲ
Village of Melrose Park, Ill.

NUOŠIRDŲS LINKĖJIMAI DIENRAŠČIUI
"DRAUGUI" MININT 25 JUBILIEJAUS METUS

A. ANDREWS

HARDWARE, MALIAVA IR STIKLO
PARDAVĖJAI

1904 Lake St.

Melrose, Park, Ill.

Tel. Melrose Park 745

Sveikinam Dienraštį "DRAUGĄ" 25 Metų
Jubiliejaus Proga

BLAISE STUDIO

150 BROADWAY
MELROSE PARK, ILL.

PORTRAIT AND
COMMERCIAL
PHOTOGRAPHY

Phone: Melrose Park 2317

SVEIKINAM "DRAUGĄ" JUBILIEJAUS PROGA

"DIDELIS IŠPARDAVIMAS KASDIENĄ"
RAKANDŲ — KARPETŲ — PEČIŲ
FRIGIDAIRIAMS — LINOLEUM

BROADWAY FURNITURE CO.

106 Broadway

Melrose Park, Ill.

MELROSE PARK, ILL.

SIDABRO JUBILIEJAUS PROGA
SVEIKINU DIENRAŠTĮ "DRAUGĄ"

ED. PRIGNANO

LAI DOTUVIŲ VEDEJAS

Koplyčia Jūsų patarnavimui

Automobiliai parūpinami visokiems
reikalams

1810 Lake St. Melrose Park, Ill.

TELEFONAI:

Ofiso: Melrose Park 635

Rezidencijos: Melrose Park 6074

Sidabrinio Jubiliejaus Proga Dienraštį Draugą
Sveikina

PETER PAUL GADDY

Prezidentas

Broadway Safe Deposit and Exchange
The Central Realty Company

Broadway and Main Sts. Melrose Park, Ill.

SVEIKINA DIENRAŠTĮ "DRAUGĄ"
SIDABRO JUBILIEJAUS PROGA

BONNIE BEE FOOD MART

1800 Main St.

Melrose Park, Ill.

JOHN GUSTAINIS, Sav.

SIDABRO JUBILIEJAUS PROGA
DIENRAŠTĮ "DRAUGĄ" SVEIKINA

MICHAEL LARAIA

IS MELROSE PARK

NEPRALEISKITE PIRKIMO PROGOS
NEATSILANKĘ Į MELROSE PARKO
DIDŽIAUSIĄ KRAUTUVĘ

HOME DEPT. STORE

153 Broadway Melrose Park, Ill.

Mūsų Kainos Yra Visuomet Žemiausios
Lietuviškai kalbantieji Pardavėjai jūsų patogumui